

ZAMONAVIY O'QITUVCHI IMIDJINI SHAKLLANTIRISHNING ILMIY ASOSLARI

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim tizimi sharoitida o'qituvchi imidjini shakllantirishning ilmiy-pedagogik asoslari tahlil etiladi. O'qituvchi imidjining tarkibiy qismlari — kasbiy kompetensiya, shaxsiy-axloqiy fazilatlar, kommunikativ madaniyat va innovatsion faoliyatning nazariy asoslari yoritilgan. Shuningdek, yetakchi pedagog-olimlarning qarashlari asosida zamonaviy o'qituvchi imidjining ta'lim sifati va tarbiya samaradorligiga ta'siri ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: zamonaviy o'qituvchi, imidj, pedagogik kompetensiya, kasbiy madaniyat, kommunikativ faoliyat, innovatsiya, ta'lim sifati.

Аннотация: В данной статье анализируются научно-педагогические основы формирования имиджа учителя в условиях современной системы образования. Освещаются теоретические основы основных структурных компонентов имиджа учителя, таких как профессиональная компетентность, личностно-нравственные качества, коммуникативная культура и инновационная деятельность. Также на основе взглядов ведущих педагогов-учёных научно обосновано влияние имиджа современного учителя на качество образования и эффективность воспитательного процесса.

Ключевые слова: современный учитель, имидж, педагогическая компетентность, профессиональная культура, коммуникативная деятельность, инновации, качество образования.

Abstract: This article analyzes the scientific and pedagogical foundations of forming a teacher's image in the context of the modern education system. The theoretical bases of the main structural components of a teacher's image—professional competence, personal and moral qualities, communicative culture, and innovative activity—are examined. In addition, based on the views of leading pedagogical scholars, the influence of a modern teacher's image on the quality of education and the effectiveness of the educational process is scientifically substantiated.

Keywords: modern teacher, image, pedagogical competence, professional culture, communicative activity, innovation, quality of education.

Hozirgi globallashuv va raqamli texnologiyalar rivoji sharoitida ta'lim tizimida faoliyat yuritayotgan o'qituvchidan nafaqat yuqori kasbiy bilim, balki zamonaviy pedagogik tafakkur, ijtimoiy faollik va ijobiy imidj talab etilmoqda. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni va "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi"da ham pedagog shaxsiga qo'yiladigan talablar alohida ta'kidlangan. Shu bois zamonaviy

o'qituvchi imidjini shakllantirish masalasi dolzarb ilmiy-pedagogik muammo sifatida namoyon bo'lmoqda.

“Imidj” tushunchasi G. Po'cheptsov, A. Panasyuk kabi olimlar tadqiqotlarida shaxsning ijtimoiy muhitda qabul qilinish darajasi sifatida izohlanadi. Pedagogik nuqtayi nazardan, V.A. Slastyonin ta'kidlaganidek, o'qituvchi imidji uning kasbiy faoliyati, shaxsiy fazilatlari va pedagogik madaniyatining integrativ ko'rinishidir.

N.N. Azizxo'jayeva fikricha, o'qituvchi imidji ta'lim jarayonida pedagog va o'quvchi o'rtasidagi psixologik ishonchni mustahkamlovchi muhim omil hisoblanadi.

O'qituvchi imidjini shakllantirishning ilmiy asoslari:

- Kasbiy-pedagogik kompetensiya

Zamonaviy o'qituvchi imidjining asosiy komponenti — kasbiy kompetensiyadir. A.K. Markova pedagogik kompetensiyani bilim, ko'nikma, malaka va shaxsiy sifatlarning yaxlit tizimi sifatida talqin etadi. Shuningdek, Sh.M. Mirziyoyev ta'kidlaganidek, “ta'lim sifatini oshirish, avvalo, o'qituvchi salohiyatiga bog'liq”.

- Shaxsiy va axloqiy fazilatlar

Pedagog shaxsining axloqiy qiyofasi uning imidjini belgilovchi muhim omildir. Y.K. Babanskiy va V.A. Kan-Kalik tadqiqotlarida o'qituvchining adolatliligi, mas'uliyati, pedagogik odobi ta'lim jarayonining samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatishi ilmiy asoslangan.

- Kommunikativ madaniyat

Kommunikativ kompetensiya o'qituvchi imidjining ajralmas qismi hisoblanadi. V.A.Kan-Kalik pedagogik muloqotni ta'lim-tarbiya jarayonining markaziy mexanizmi sifatida baholab, o'qituvchining nutq madaniyati va muloqot uslubi o'quvchilarning shaxsiy rivojiga kuchli ta'sir ko'rsatishini ta'kidlaydi.

- Innovatsion faoliyat va refleksiya

Zamonaviy o'qituvchi doimiy ravishda o'z ustida ishlovchi, innovatsion texnologiyalarni amaliyotga joriy eta oladigan mutaxassis bo'lishi zarur.

N.N.Azizxo'jayeva va A.A. Verbitskiylarning ilmiy ishlarida reflektiv faoliyat pedagogik mahorat va ijobiy imidj shakllanishining muhim sharti sifatida ko'rsatiladi.

Ilmiy manbalarga tayangan holda, o'qituvchi imidjining shakllanishiga quyidagi omillar ta'sir ko'rsatadi:

- ta'lim muassasasining pedagogik muhiti (Slastyonin V.A.);

- uzluksiz kasbiy rivojlanish va malaka oshirish (Markova A.K.);

- jamiyatning ijtimoiy buyurtmasi va ta'lim siyosati;

-o'qituvchining o'zini-o'zi rivojlantirishga bo'lgan ichki motivatsiyasi.

Zamonaviy o'qituvchi imidjini shakllantirish ilmiy asoslangan, tizimli va uzluksiz jarayon bo'lib, u pedagogning kasbiy kompetensiyasi, shaxsiy-axloqiy fazilatlari, kommunikativ madaniyati va innovatsion faoliyatining uyg'unligini talab

etadi. Ijobiy pedagogik imidj ta'lim sifati va tarbiya samaradorligini oshirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi. **“Ta'lim to'g'risida”gi Qonuni.** – Toshkent, 2020.
2. Tolibjonovna, O. V. (2025). Oila psixologiyasi: xususiyatlari, rivojlanishi va oila a'zolari o'rtasidagi munosabatlar. Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari, 18(1), 392-397.
3. Tolibjonovna, O.V. (2025). Yoshlik davri psixologiyasi. Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari, 18(1), 388-391Azizxo'jayeva N.N. **Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat.** – Toshkent: TDPU, 2018.
4. Slastyonin V.A. **Pedagogika.** – Moskva: Akademiya, 2013.
5. Markova A.K. **Professionalizm lichnosti pedagoga.** – Moskva: Prosveshcheniye, 1996.
6. Kan-Kalik V.A. **Pedagogicheskoe obshchenie.** – Moskva: Pedagogika, 1987.
7. Babanskiy Yu.K. **Pedagogika.** – Moskva: Prosveshcheniye, 1988.